

Danske erfaringer med værdiforringelsestest

Del 1

Lektor Carsten Krogholt Hansen

Lektor Christian Petersen

Professor Thomas Plenborg

Copenhagen Business School
Institut for Regnskab og Revision
Solbjerg Plads 3
DK-2000 Frederiksberg

Tlf +45 38152320

Fax +45 38152321

ckh.acc@cbs.dk (Carsten)

cp.acc@cbs.dk (Christian)

tp.acc@cbs.dk (Thomas)

Vi vil gerne takke cand merc Jeppe Christoffersen for en uvurderlig indsats i forbindelse med udarbejdelse af spørgeskemaet og indsamling af data. Endvidere vil vi gerne takke statsautoriseret revisor Jens Otto Damgaard, PwC og CFO Jens Lund, DSV, som undervejs agerede sparringspartnere på udvalgte dele af undersøgelsen.

Danske erfaringer med værdiforringelsestest af goodwill

Danske børsnoterede virksomheder overgik til internationale regnskabsstandarder pr. 1. januar 2005. Der skal således ikke længere foretages åremålsamortisering af goodwill, der til gengæld afløses af værdiforringelsestest. Såfremt den bogførte værdi af goodwill er større end genindvindingsværdien, skal der ske nedskrivning. Som en konsekvens heraf er resultat af primær drift for virksomheder med goodwill på balancen forbedret. Eksempelvis er Carlsbergs resultat af primær drift forbedret med 976 mio. kr. i 2004 som følge overgang til værdiforringelsestest af goodwill. Implementeringen af IAS 36 (impairment of assets) og IFRS 3 (business combinations) har således haft ganske store regnskabsmæssige konsekvenser for de netop aflagte årsrapporter for 2005.

I denne artikel undersøger vi via en spørgeskemaundersøgelse, hvorledes danske børsnoterede virksomheder, der har indregnet goodwill, gennemfører værdiforringelsestest.¹ Vi fokuserer på de tekniske problemstillinger, der er forbundet med værdiforringelsestest. Eksempelvis undersøger vi, hvorledes de børsnoterede virksomheder fastlægger en CGU og hvordan de estimerer kapitalomkostninger og terminalværdien ved fastlæggelse af genindvindingsværdien. Derimod adresserer vi ikke, om de foretagne skøn vurderes rimelige².

Vores undersøgelse er relevant af flere årsager. For det første må det forventes, at såvel virksomheder som revisorer har interesse i en sådan undersøgelse. Såvel IFRS 3 som IAS 36 er komplicerede standarder og en gennemførelse af en værdiforringelsestest er teknisk udfordrende, hvilket øger risikoen for fejl.³ Der stilles således betydelige krav til regnskabsproducenternes og revisorerens økonomiske samt tekniske ekspertise. Undersøgelsen vil således påvise, om der er etableret en fælles praksis på området og hvis det ikke er tilfældet, hvor der er udfordringer i forbindelse med implementering af værdiforringelsestest.

Der er endvidere en stigende tendens til, at stadig flere regnskabsposter måles til dagsværdi (fair value). Denne undersøgelse belyser, hvorledes virksomheder håndterer fair value accounting for

¹ Software til den internetbaserede spørgeskemaundersøgelse er venligst stillet til rådighed af Analyzer.

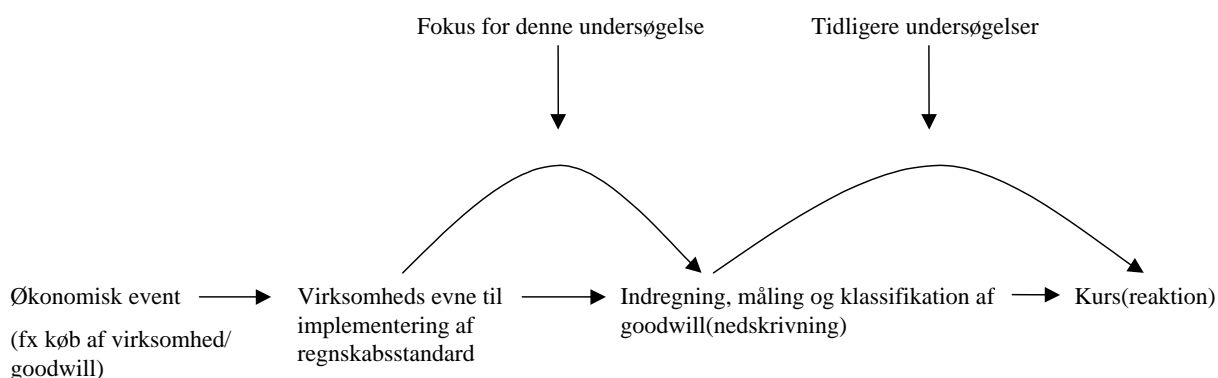
² En analyse af de foretagne skøn som grundlag for værdiforringelsestesten er mindst ligeså vigtig. Af afgrænsningsmæssige årsager er imidlertid valgt at fokusere på de tekniske aspekter af IAS 36.

³ Dette forhold er også påpeget i Ernst & Young (2006b, 14): "There is a real danger that the increasing complexity of the accounting recognition and measurement requirements of IFRS and the increasing number of disclosure requirements will turn the preparation of financial reports into a mere technical compliance exercise for the benefit of the regulators, rather than a mechanism for communicating the performance and financial position of companies, and that key information will be obscured by the sheer volume of data."

immaterielle aktiver og giver dermed en indikation af, hvorledes lignende standarder, hvor målingsattributen er 'fair value', anvendes i praksis. Dette er relevant viden for såvel regnskabsproducenter som standardudstedende organer som IASB og FASB.

En sammenligning af regnskabspraksis indenfor værdiforringelsestest er også af interesse for regnskabsbrugerne. I det omfang regnskabspraksis er forskellig på tværs af virksomheder, kompliceres sammenligning af virksomheder.⁴ Dette er problematisk i relation til eksempelvis værdiansættelse af virksomheder, kreditvurdering og resultataflønning.

Endelig er undersøgelsen interessant i relation til tidligere studier på området. Nedenfor er vort studie forsøgt perspektiveret i forhold til tidligere studier.

Mens tidligere studier (se fx Petersen 2001) har forsøgt at undersøge informationsindholdet i goodwill (korrelation mellem goodwill og aktieafkast), forsøger vi at åbne for den black box, som ikke tidligere har været undersøgt; nemlig virksomhedens evne til at implementere og gennemføre en værdiforringelsestest. Det giver et indblik i den danske praksis på området. En forudsætning for brugbar information om goodwill i årsrapporten er en hensigtsmæssig implementering af IFRS 3 og IAS 36.

Undersøgelsen er opdelt i to artikler. Denne artikel beskriver indledningsvist reguleringen af goodwill. Dernæst beskrives den valgte dataindsamlingsmetode og dette følges op med deskriptiv

⁴ Eksempelvis finder Ernst & Young (2006a, 36) i en nylig undersøgelse, at den anvendte diskonteringsrente før skat som anvendes ved værdiforringelsestest varierer mellem 4% og 15%. Denne spredning kan dække over forskelle i tidsværdien af penge (inflation) samt risici, men kan også dække over forskellig opfattelse af risiko for det samme aktiv.

statistik for de deltagende virksomheder. Denne artikel afsluttes med at præsentere nogle af undersøgelsens resultater.

Den anden artikel præsenterer, hvorledes de deltagende virksomheder foretager værdiansættelsen i forbindelse med nedskrivningstest. Fokus på den anden artikel er således målingsaspektet. Endvidere vises også, om regnskabsproducenterne finder, at værdiforringelsestest frembringer mere relevant og pålidelig information end årlige afskrivninger under den hidtidige regulering. Som afslutning på artiklen konkluderes og perspektiveres undersøgelsen.

IFRS 3 og IAS 36 i korte træk

IFRS 3 kræver, at alle erhvervede aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser indregnes i den erhvervende enheds årsrapport, hvis de opfylder indregningskriterierne, uanset at de ikke tidligere har været indregnet i den erhvervede enheds regnskab. Endvidere kræves det, at de indregnes til dagsværdi. IFRS 3 kræver, at i det omfang købsprisen overstiger den samlede værdi af dagsværdien af de identificerbare nettoaktiver, indregnes denne forskel som goodwill i balancen. IFRS 3 stipulerer, at eventuel fremkommen goodwill ikke amortiseres men i stedet testes for værdiforringelse efter de i IAS 36 givne anvisninger (IFRS 3).

IAS 36 kræver, at ethvert aktiv testes for værdiforringelse i forhold til den bogførte værdi, hvis der er tegn på værdiforringelse. Yderligere underkastes aktiver med ubestemmelig levetid værdiforringelsestest mindst én gang årligt. Der afskrives (amortiseres) ikke på disse aktiver. Hvor det er muligt, testes aktivet på individuel basis. Goodwill kan ikke testes separat, da det netop repræsenterer ressourcer, som ikke kan identificeres og/eller kvantificeres pålideligt. Goodwill fordeles derfor ud på de enkelte CGU'er (Cash Generating Units = pengestrømsgenerende enheder) eller grupper af CGU'er, som har gavn af den erhvervede goodwill (IAS 36), hvorefter denne enhed testes for værdiforringelse. På denne måde testes der for, om genindvindingsværdien af enheden, som goodwill henføres til, er lavere end den bogførte værdi. Hvis det viser sig at være tilfældet, nedskrives goodwill med et beløb svarende til differencen mellem genindvindingsværdien og den bogførte værdi af enheden. Hvis denne difference er større end goodwill's bogførte værdi, nedskrives først al goodwill, hvorefter den resterende difference fordeles pro rata på de øvrige aktiver (IAS 36).⁵

⁵ Dog bortset fra likvider mv.

Genindvindingsværdien for et givet aktiv, CGU eller gruppe af CGU'er beregnes som den højeste værdi af salgsværdi fratrukket forventede omkostninger ved et salg og nytteværdien (kapitalværdien). Netop kapitalværdiberegningen er kontroversiel, idet kapitalværdiberegninger ikke tidligere er blevet anvendt til andet end finansielle aktiver og forpligtelser, hvor de forventede fremtidige pengestrømme i langt højere grad ligger op ad de realiserede fremtidige pengestrømme end det vil være tilfældet for kapitalværdiberegninger, der anvendes til at teste goodwill for værdiforringelse.

Population

Med henblik på at sikre den størst mulige population har vi kontaktet samtlige børsnoterede selskaber i Danmark. Som bekendt skal alle børsnoterede koncernselskaber ifølge lovgivningen aflægge årsregnskaber i overensstemmelse med de internationale regnskabsstandarder (IAS/IFRS). Det er dog ikke alle selskaber, der har indregnet goodwill i balancen. Til at identificere de børsnoterede selskaber, der har bogført goodwill, anvendes data fra Account Data. Account Data registrerer danske børsnoterede selskabers regnskabsdata, herunder goodwill. Data fra Account Data kombineret med manuelle checks viser, at 82 af de 165 selskaber, som var børsnoterede pr. 1. marts 2006, har goodwill i balancen.

Med henblik på at identificere den ansvarlige for værdiforringelsestest blev alle potentielle respondenter telefonisk kontaktet. Denne kontakt anså vi for væsentlig, da en besvarelse af spørgsmålene i spørgeskemaet krævede, at respondenterne er involveret i værdiforringelsestest. Den telefoniske kontakt viste samtidig, at to selskaber havde skilt sig af med goodwill. Således udgør den samlede population 80 selskaber. Af disse selskaber afviste 4 selskaber helt at medvirke, mens 76 gav tilsagn om at forsøge at finde tid til at udfylde spørgeskemaet. Et link til en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blev sendt til de 76 børsnoterede danske selskaber i perioden den 23. marts til den 11. april 2006. Linket blev sendt direkte til den person, som af de respektive ansvarlige for værdiforringelsestest var udpeget som værende den person, som bedst kunne besvare spørgeskemaet. Efter at have givet respondenterne ca. tre uger til at besvare spørgeskemaerne, fulgtes udsendelsen af spørgeskemaet op med en mail til de selskaber som endnu ikke havde færdiggjort besvarelsen af spørgeskemaet. Denne mail indeholdt en påmindelse om, at de havde givet tilsagn om at medvirke i undersøgelsen. Denne påmindelse blev efterfulgt af endnu en

påmindelse yderligere tre ugers tid senere. Efter yderligere et par uger blev der foretaget telefonopkald til de selskaber, der endnu ikke havde færdiggjort besvarelsen. Indsamlingen af data blev afsluttet den 9. juni. En forsinkende faktor i dataindsamlingen var også, at flere respondenter indhentede svar fra forskellige kollegaer, der var involveret i værdiforringelsestesten. Dette forhold vurderes dog at have øget validiteten af de indhentede svar.

Da undersøgelsen blev afsluttet, havde 58 besvaret spørgeskemaet fuldstændigt, mens endnu fire havde besvaret spørgeskemaet i et omfang, så det blev fundet nyttigt at medtage disse observationer. Launsø og Rieper (2000) angiver en svarprocent på 70 som værende tilstrækkeligt for at give et dækkende billede af den undersøgte population, og denne undersøgelses svarprocent på 72,5 fuldstændige besvarelser og yderligere 5 % ufuldstændige er meget tilfredsstillende.⁶ En svarprocent på over 70% er endvidere ganske usædvanligt for spørgeskemaundersøgelser og kan tilskrives både den ihærdighed, hvormed data blev indsamlet, men afspejler også den generelt store interesse for at opnå viden om dette emne. Med henblik på at øge validiteten af de indhentede svar, blev flere respondenter efterfølgende kontaktet (såfremt de havde givet tilladelse hertil) for at få uddybet nogle af de givne svar. Efterprøvning af afgivne svar afstedkom ingen væsentlige ændringer.

Deskriptiv statistik

Som det fremgår af tabel 1 har de fleste virksomheder, der indgår i undersøgelsen, en omsætning på mellem 0 og 5 mia. kr. og en balancesum på typisk tilsvarende beløb. De største virksomheder, der indgår i undersøgelsen, har en omsætning på mere end 45 mia. kr. og en balancesum, der overstiger 90 mia. kr. Goodwill udgør i gennemsnit 6% af den samlede balancesum. I en enkelt virksomhed udgår goodwill 1/3-del af balancesummen. Der er således tale om ganske betydelige beløbsstørrelser for goodwill varierende fra 1 mio. kr. til 28,5 mia. kr. Den gennemsnitlige (median) goodwillstørrelse er 1.280 (88) mio. kr. Dette indikerer også, at nogle få virksomheder, har endog særdeles store goodwillbeløb indregnet i balancen.

⁶ Da 78% af alle børsnoterede virksomheder med goodwill indgår i undersøgelsen, vurderes der ikke at være problemer med repræsentativitet (selektion bias).

Tabel 1: Selskabskarakteristika											Antal svar
Omsætning (mia DKK)	0-5	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35	35-40	40-45	>45	
	69%	15%	6%	3%	2%	0%	2%	2%	0%	2%	62
Aktiver (mia DKK)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	>90	
	76%	8%	0%	2%	8%	0%	2%	0%	0%	5%	62
Goodwill (mia DKK)	0-0,2	0,2-0,4	0,4-0,6	0,6-0,8	0,8-1,0	1,0-1,2	1,2-1,4	1,4-1,6	1,6-1,8	>1,8	
	74%	6%	3%	3%	3%	0%	2%	0%	0%	8%	62
Antal dattervirksomheder	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	>91	
	42%	16%	10%	3%	6%	3%	6%	3%	2%	8%	62

Stort set alle virksomheder opkøber i gennemsnit mellem 0-4 virksomheder pr år (ikke rapporteret).⁷ Kun en enkelt virksomhed svarede, at de køber mere end 7 virksomheder op om året. Dette vidner om, at der vil være en løbende tilgang af goodwill for de virksomheder, som deltager i undersøgelsen. Der vil derfor vedvarende være et behov for værdiforringelsestest.

Empiriske resultater

Omkring halvdelen af respondenterne har udarbejdet en manual for, hvorledes en værdiforringelsestest bør foretages. Således fremgår det i tabel 2 panel A at 32 respondenter har en manual for værdiforringelsestest. De øvrige 30 respondenter har ikke udarbejdet en manual. Generelt anbefales det, at der udarbejdes en manual. Det sikrer en ensartet praksis på tværs af personer i virksomheden, ligesom værdiforringelsestests sikres gennemført mere ensartet over tid. Tabel 2 panel B viser, at det oftest af virksomhedens egne ansatte, der udarbejder manualen. Kun i et enkelt tilfælde er manualen blevet udarbejdet alene af en ekstern ekspert. Tabel 2 panel C bekræfter, at stort set alle manualer er gennemgået af selskabets revisor. Denne gennemgang må derfor forventes at sikre, at disse selskaber gennemfører værdiforringelsestest i overensstemmelse med IAS 36.

Tabel 2	
Panel A	Antal
Findes der for koncernen en fælles manual for, hvorledes man bør foretage værdiforringelsestest?	
Ja	32
Nej	30
Ved ikke / ønsker ikke at svare	0
Total	62

⁷ Af pladshensyn er ikke alle resultater rapporteret i tabelform.

Panel B	
Hvem har udarbejdet denne manual?	Antal
En enkelt intern ekspert	8
Et team af interne eksperter	13
Ekstern(e) ekspert(er)	1
Interne og eksterne eksperter	10
Ved ikke / ønsker ikke at svare	0
Total	32

Panel C	
Er manualen gennemgået af selskabets revisor?	Antal
Ja	30
Nej	1
Ved ikke / ønsker ikke at svare	1
Total	32

Hvem foretager værdiforringelsestest?

Af tabel 3 panel A fremgår det, at værdiforringelsestests oftest foretages af en centralt placeret person eller gruppe af personer. Dette er tilfældet i 47 af virksomhederne. I 14 virksomheder foregår værdiforringelsestests i et samarbejde mellem decentralt og centralt niveau. I ingen af de deltagende virksomheder foregår værdiforringelsestest udelukkende på decentralt niveau. Det bekræfter, at værdiforringelsestest er en kompliceret øvelse, hvor særlige kompetencer må inddrages for at løfte opgaven. Disse kompetencer forefindes ofte kun på centralt niveau (hovedkontor). Af tabel 3 panel B og C fremgår det, at det oftest er virksomheden selv, der forestår værdiforringelsestest. 12 virksomheder får imidlertid også ekstern assistance i forbindelse med værdiforringelsestest og i alle tilfælde er det et revisionsfirma, der bistår. I 52 (20+19+13) af de deltagende virksomheder, er de personer, som er involveret i værdiforringelsestest, delvis eller ofte involveret i øvrige værdiansættelsesopgaver. I seks (5+1) virksomheder er den eller de personer, som er involveret i værdiforringelsestest, ikke aktive i øvrige værdiansættelsesopgaver. Da der er et betydeligt overlap i de kompetencer, som er påkrævet i forbindelse med værdiforringelsestest og øvrige værdiansættelsesopgaver (typisk opkøb af virksomheder), vurderes det at være hensigtsmæssigt at trække på de samme ressourcepersoner. Ofte vil der ikke være væsentlige forskelle i de anvendte metoder til værdiansættelsen, og i selve budgetteringsarbejdet vil der også være et betydeligt overlap.

Tabel 3	
Panel A	
Hvordan foretages værdiforringelsestest?	Antal
Foretages af en centralt placeret person eller gruppe af personer	47
Foretages i samarbejde mellem decentralt og centralt niveau	14
Uddelegeres til decentrale niveauer	0
Ved ikke / ønsker ikke at svare	1
Total	62

Panel B	
Hvem foretager værdiforringelsestest i koncernen?	Antal
En enkelt intern ekspert	12
Et team af interne eksperter	36
Ekstern(e) ekspert(er)	0
Eksterne og interne eksperter	12
Ved ikke / ønsker ikke at svare	0
Total	60

Panel C	
Hvilken af følgende betegnelser er mest dækkende for de(n) eksterne ekspert(er)?	Antal
Revisionsfirma	12
Corporate Finance hus	0
Konsulenthus	0
Ved ikke / ønsker ikke at svare	0
Andet (specificér venligst i tekstboksen herunder)	0
Total	12

Panel D	
Angiv på en skala fra 1 til 5, i hvor høj grad de personer, som foretager værdiforringelsestest i koncernen, er involveret i værdiansættelsesopgaver i øvrigt (1 svarer til "slet ikke", mens 5 svarer til "i allerhøjeste grad")	Antal
Ved ikke / ønsker ikke at svare	3
1	1
2	5
3	13
4	19
5	20
Total	61

Værdiindikationer

I henhold til IAS 36, 8-14 skal virksomheder hvert år foretage en værdiforringelsestest for immaterielle aktiver med ubestemmelig levetid (fx goodwill). Herudover skal virksomheder

foretage værdiforringelsestest, såfremt der er indikationer af, at værdien af goodwill er formindsket (IAS 36, 90). Tabel 4 panel A viser, at 49 af virksomhederne aktivt søger efter indikationer på værdiforringelse. 12 virksomheder søger i strid med IAS 36, 90 ikke efter indikationer på værdiforringelse. Hvorvidt de bevidst handler i strid med IAS 36, 90 eller blot føler sig overbevist om, at værdien af CGU'erne (goodwill) ikke er forringet, er ikke muligt at vurdere ud fra svarene. Tabel 4 panel B viser, at indikationerne både er baseret på intern og ekstern information, hvilket er i overensstemmelse med IAS 36, 12-14. Af øvrige faktorer, som kan motivere en værdiforringelsestest nævnes strategirapporter og budgetter, der indikerer en egentlig værdiforringelse.

Tabel 4	
Panel A	Antal
Søger I aktivt efter indikationer på værdiforringelse?	
Ja	49
Nej	12
Ved ikke / ønsker ikke at svare	1
Total	62

Panel B	Antal
Hvilke af følgende indikatorer forventes i jeres koncern at ligge til grund for en beslutning om at foretage en værdiforringelsestest (gerne flere svar)?	
Betydeligt fald i en for aktivet observerbar markedsværdi	33
Betydelige ugunstige ændringer i det teknologiske, det markedsmæssige, det økonomiske eller lovgivningsmæssige miljø	37
Markedsrenter eller afkastkrav på investeringer er steget i løbet af perioden	23
Forældelse eller fysisk skade på et aktiv	20
Betydelige ugunstige ændringer vedrørende det omfang hvori eller den måde hvorpå, et aktiv bruges eller forventes at blive brugt	37
Bevis fra intern rapportering, der indikerer, at et aktivs nytteværdi er, eller vil blive, værre end forventet	37
Dårlige driftsresultater	42
Ved ikke / ønsker ikke at svare	0
Andre faktorer (specificér venligst i tekstboksen herunder)	8

Panel C Hvor mange værdiforringelsestest i gennemsnit pr. CGU foretages der årligt i koncernen (ca.-tal)?	Antal
0	2
1	32
2	11
3 eller flere	15
Ved ikke / ønsker ikke at svare	2
Total	62

Af tabel 4 panel C fremgår det, at godt halvdelen (32) af virksomhederne foretager en årlig værdiforringelsestest pr CGU. 26 af virksomhederne foretager to eller flere værdiforringelsestest pr CGU årligt. Sammenfattende kan det konkluderes, at mange af de børsnoterede virksomheder er aktive omkring opgørelsen af værdien af CGU'erne (og dermed goodwill). Set fra en brugersynsvinkel er det således betryggende, at der løbende sker en aktiv vurdering af de bogførte værdier i de danske børsnoterede virksomheder.

Fastlæggelse af CGU

I henhold til IAS 36, 6 er en CGU (pengestrømsgenerende enhed) den mindst identificerbare gruppe af aktiver, der genererer pengestrømme uafhængig af pengestrømme fra andre aktiver eller gruppe af aktiver. Ernst & Young (2006a) bemærker, at fastlæggelse af CGU'er i praksis er et område, der byder på udfordringer. Af IAS 36, 68 fremgår det også, at fastlæggelse af en CGU involverer skøn. På trods heraf indeholder IAS 36 kun begrænset vejledning til opgørelse af en CGU. Opgørelsen af en CGU influerer imidlertid på behovet for at fortage nedskrivninger afledt af en værdiforringelsestest. Det må således antages, at behovet for nedskrivninger reduceres med størrelsen af en CGU. Baseret på en empirisk undersøgelse af de største virksomheder i Europa fastslår Ernst & Young (2006a, 35), at ”i praksis angives virksomhedens segmenter normalt som CGU'er, selvom ikke alle virksomheder specifikt anfører det”.

Tabel 5 Hvilket af følgende udsagn beskriver forholdet mellem antallet af CGU'er og antallet af segmenter (i henhold til IAS 14)	Antal
Antal CGU'er = antal segmenter	15
Antal CGU'er < antal segmenter	5
Antal CGU'er > antal segmenter	36
Ved ikke / ønsker ikke at svare	6
Total	62

Resultaterne i tabel 5 viser imidlertid, at kun ca. 25% af de virksomheder, som indgår i denne undersøgelse, anvender segmenter til at repræsentere en CGU. Hovedparten af virksomhederne (36) har flere CGU'er end antallet af segmenter opgjort af IAS 14. Fem virksomheder opererer med færre CGU'er end antallet af segmenter. Antallet af CGU'er varierer også ganske betydeligt på tværs af virksomheder (ikke rapporteret). Der er i gennemsnit (median) 16 (5) CGU'er pr virksomhed. Nogle få virksomheder har kun én CGU per virksomhed, mens en enkelt virksomhed opererer med 200 CGU'er. I gennemsnit (median) er omsætningen 838 (399) mio. kr. per CGU og hvor den mindste omsætning per CGU er 12 mio. kr. og den højeste 10 mia. kr. Ovenstående tal vidner om ganske stor spredning i den måde, CGU'er dannes på og som nævnt ovenfor kan det føre til forskelle i behovet for at foretage en egentlig nedskrivning afledt af en værdiforringelsestest. Set fra en brugersynsvinkel er det ikke hensigtsmæssigt, da det komplicerer sammenligning af regnskabs- og nøgletal på tværs af virksomheder. Ligeledes influerer det på nogle af de resultatmål, som indgår i virksomhedens præstationsaflønning (se næste artikel).

Tabel 6 Angiv på en skala fra 1 til 5 i hvor høj grad hvert af følgende udsagn beskriver, hvad der er afgørende for, på hvilket niveau I danner CGU'erne (1 svarer til "slet ikke", mens 5 svarer til "i allerhøjeste grad")	Ved ikke/ ønsker ikke at svare	1	2	3	4	5	Total	Antal svar
De interne rapporteringssystemer er en begrænsning for, hvor små CGU'er man kan lave	3%	29%	18%	18%	15%	18%	100%	62
Et stort antal CGU'er vil medføre et betydeligt antal værdiforringelsestest og dermed gøre værdiforringelsestest mindre operationelle	8%	19%	10%	26%	24%	13%	100%	62
CGU'erne skal være i overensstemmelse med segmenterne (i henhold til IAS 14)	16%	23%	23%	13%	15%	11%	100%	62
Antallet af nedskrivninger skal begrænses	6%	24%	31%	21%	11%	6%	100%	62
Cash flows i CGU'erne skal være stort set uafhængige af hinanden	5%	6%	5%	26%	35%	23%	100%	62
Andet (specificér venligst i tekstfeltet herunder hvis relevant)	92%	2%	0%	2%	2%	3%	100%	62

I tabel 6 er vist en række udsagn, som er afgørende for, på hvilket niveau virksomhederne danner en CGU. Mindst to udsagn synes at styre dannelsen af en CGU. Det ene udsagn er, at 'et stort antal CGU'er vil medføre et betydeligt antal værdiforringelsestest og dermed gøre værdiforringelsestest mindre operationelle'. Det vil sige, at virksomhederne er pragmatiske ved fastlæggelsen af en CGU. Det andet udsagn er, at 'cash flows i CGU'erne skal være stort set uafhængige af hinanden'. Det er i tråd med IAS 36 jf. ovenfor. For en del virksomheder er de interne rapporteringssystemer også en

begrænsning for, hvor små CGU'er kan blive. Et mindre antal virksomheder argumenterer, at CGU'er skal være i overensstemmelse med segmenterne (IAS 14) eller være fastlagt ud fra ønsket om at reducere antallet af nedskrivninger. Specielt sidstnævnte argument er ikke hensigtsmæssigt, da der spekuleres i at begrænse behovet for nedskrivninger snarere end at forsøge at fastlægge CGU'erne ud fra standardens indikationer (fx at cash flows i CGU'erne skal være uafhængige af hinanden).

Allokering af goodwill

Med henblik på at kunne udføre en værdiforringelsestest på CGU-niveau, skal erhvervet goodwill i henhold til IAS 36, 80 allokere til den eller de respektive CGU'er, som forventes at drage fordel af synergier mv. afledt af akkvisitionen.⁸

Tabel 7	
Panel A	Antal
Allokerer I goodwill til lavere niveau end koncernniveau?	
Ja	33
Nej	20
Ved ikke / ønsker ikke at svare	9
Total	62

Panel B	
Foretages der en værdiforringelsestest på koncernniveau, hvori den bogførte værdi af alle koncernens aktiver sammenlignes med hele koncernens genindvindingsværdi?	Antal
Ja	8
Nej	12
Total	20

⁸ Det fremgår af IAS 36, IN11 at "each unit og group of units to which goodwill is allocated should not be larger than a segment based on either the entity's primary or the entity's secondary reporting format determined in accordance with IAS 14 *Segment Reporting*". Grundet særlige omstændighed i undersøgelsen, har vi ikke haft mulighed for at undersøge entydigt, om virksomhederne efterlever dette forhold.

Panel C Angiv venligst hvilken allokeringssøgle I anvender til fordeling af goodwill til CGU'erne (gerne flere svar):	Antal
Den forventede forøgelse af værdiskabelse, som opkøbet vil bidrage med	6
Omsætning, aktiver, egenkapital (eller andre regnskabstal) i de CGU'er, som goodwill allokeres til	5
Allokeringen af den opkøbte virksomheds omsætning, aktiver, egenkapital (eller andre regnskabstal) til CGU'er	12
Ved ikke / ønsker ikke at svare	7
Andet (specificér venligst i tekstboksen herunder)	7
Total	37

Tabel 7 panel A viser på hvilket niveau, goodwill allokeres. 33 af de deltagende virksomheder allokerer goodwill til et lavere niveau end koncernniveau. 20 virksomheder undlader at allokerer goodwill til et lavere niveau end koncernniveau. I de verbale kommentarer anfører flere af de virksomheder, som undlader allokering af goodwill til lavere niveau end koncernniveau, at formålet er at gøre værdiforringelsestest operationelle samt at der er sammenfald mellem CGU og koncernniveau.

Såfremt virksomheder undlader allokering af goodwill, skal der foretages værdiforringelsestest på koncernniveau. Tabel 7 panel B viser imidlertid, at kun otte af de 20 virksomheder foretager værdiforringelsestest på koncernniveau. Den positive udlægning af dette resultat er, at virksomheder har undladt dette, da de vurderer, at der ikke er behov for nedskrivning (dog i strid med IAS 36, 90). Den negative udlægning er, at virksomhederne ikke gennemfører værdiforringelsestest korrekt og reelt mister muligheden for at identificere et nedskrivningsbehov.

Teoretisk set bør goodwill allokeres til den CGU eller gruppe af CGU'er, som forventes at opnå de økonomiske fordele (goodwill) af den tilkøbte aktivitet. Dette fremgår også af IAS 36, IN11:

”The goodwill should....be allocated to each of the acquirer’s CGUs, or groups of CGUs, that are expected to benefit from the synergies of the business combinations, irrespective of whether other assets or liabilities of the acquiree are assigned to those units or groups of units”.

I tabel 7 panel C er vist en række af de allokeringesnøgler, der anvendes til fordeling af goodwill i praksis. I seks virksomheder bestemmes allokeringen af goodwill ud fra den forventede værdiskabelse, som opkøbet vil bidrage med i den enkelte CGU eller gruppe af CGU'er, hvilket er i overensstemmelse med IAS 36. Oftest anvendes størrelsen af den opkøbte virksomheds omsætning og aktiver som tilgår den enkelte CGU eller gruppe af CGU'er som kriterium for allokering af goodwill. Når goodwill følger omsætning eller aktiver fordrer det, at den CGU, som modtager omsætningen og aktiverne også modtager de økonomiske fordele ved virksomhedssammenlægningen. Som det fremgår af IAS 36, IN11 ovenfor, behøver det ikke altid at være tilfældet. Syv virksomheder svarer 'andet' og af de verbale kommentarer fremgår det, at allokering af goodwill ikke er et problem, da goodwill ikke skal allokere, men indgår i den CGU, der påvirkes af købet.

Allokering af corporate assets

En særlig problemstilling ved værdiforringelsestest (af goodwill) er corporate assets. Eksempler på corporate assets er hovedkontoret, fælles forskningscenter eller fælles supportfunktioner. Allokering af disse aktiver kan være problematisk. IAS 36, 102 angiver, at corporate assets skal allokere til de enkelte CGU'er. I de tilfælde hvor det ikke er muligt, bør værdiforringelsestest gennemføres på det højere niveau (gruppe af CGU'er), hvor det er muligt at allokere corporate assets. Da corporate assets kan være problematiske at allokere til en CGU eller gruppe af CGU'er (i visse driftsøkonomiske tilfælde også meningsløst), er det tænkeligt, at mange virksomheder vælger at undlade at allokere corporate assets.

Tabel 8	
Panel A	
Allokere fælles virksomhedsaktiver og –omkostninger (corporate assets and expenses) til lavere niveauer end koncernniveau?	Antal
Ja	17
Nej	33
Ved ikke / ønsker ikke at svare	12
Total	62

Panel B	
Foretages der en værdiforringelsestest på koncernniveau, hvori den bogførte værdi af alle koncernens aktiver sammenlignes med hele koncernens genindvindingsværdi?	Antal
Ja	13
Nej	20
Total	33

Tabel 8 panel A bekræfter denne antagelse. Således svarer 33 virksomheder, at de ikke allokerer corporate assets til et lavere niveau end koncernniveau. Til sammenligning vælger kun 17 virksomheder at allokere corporate assets til et lavere niveau end koncernniveau. De 33 virksomheder, som undlader at allokere corporate assets til et lavere niveau end koncernniveau, bør derfor også foretage en værdiforringelsestest på koncernniveau jf. IAS 36, 102iii. Resultaterne i tabel 8 panel B viser imidlertid, at kun 13 af de 33 virksomheder foretager værdiforringelsestest på koncernniveau. De resterende 20 virksomheder foretager derfor ikke værdiforringelsestest på koncernniveau, som de burde. Den positive udlægning af dette resultat er, at virksomhederne ikke vurderer, at der er behov for nedskrivning, selv når corporate assets inddrages. Den negative udlægning er, at virksomhederne ikke gennemfører værdiforringelsestest korrekt og reelt mister muligheden for at identificere et nedskrivningsbehov.

Konklusion – del 1

I denne artikel er undersøgelsens design, population og indledende resultater blevet præsenteret. De foreløbige resultater viser, at virksomheder gennemfører værdiforringelsestest forskelligt. Nogle vælger at udarbejde manualer, mens andre undlader dette. Størrelsen og fastlæggelsen af CGU'er varierer ligeledes på tværs af virksomheder. I nogle virksomheder er antallet af CGU'er lig med antallet af segmenter, mens antallet af CGU'er er forskellig fra antallet af segmenter i andre virksomheder. Desuden konstateres fejl i værdiforringelsestesten. Virksomheder, der undlader at allokere goodwill og/eller corporate assets til et lavere niveau end koncernniveau, laver ofte ikke værdiforringelsestest på koncernniveau. I sin yderste konsekvens mister virksomhederne hermed muligheden for at identificere et nedskrivningsbehov.

I den efterfølgende artikel fokuseres der på, hvorledes virksomhederne estimerer genindvindingsværdien. Målingsaspektet er således omdrejningspunktet i 'del 2' af undersøgelsen.